

تانزانیت (Tanzanite)

گروه زولیت (zoisite) با ترکیب شیمیایی $\text{Ca}_2\text{Al}_3(\text{SiO}_4)_3(\text{OH})$ کلسیم آلومینوم سیلیکات دارای ضریب شکست ۱.۷۰۰-۱.۶۹۱ و وزن مخصوص ۳.۶۵. ساختار کریستالی orthorhombic، سختی ۶.۵-۷ است. تنوع رنگی در این گروه آبی تا بنفش، صورتی تا قرمز، سبز، خاکستری سفید تا قهوه‌ای است. معروفترین و باارزش‌ترین رنگ این گروه طیف رنگی آبی تا بنفش که به تانزانیت (tanzanite) معروف است و یکی از مشابه‌های قیمتی، سنگ سفایر آبی است.

تانزانیت در سال ۱۹۶۲ در شمال تانزانیا (شرق آفریقا) به صورت پراکنده دیده شد. دانشمندان آن را جزو گروه زولیت قرار دادند و ۵ سال بعد معدنکاران به معنی بزرگ در مناطق دیگر پی بردند و به صورت جدی اکتشاف را آغاز کردند.

شکل ۱ - کریستال نرانی نخورده تانزانیت

درجه بندی نازاریت
 کیفیت نازاریت برحسب رنگ (color) تراش (cut)،
 پاکی (clarity) وزن به قیراط (carat weight)
 درجه بندی می شود. مهم ترین فاکتور برای تعیین
 قیمت نازاریت رنگ است که با سیستم درجه بندی
 GIA (گیموند جواهرشناس آمریکا) درجه بندی
 می شود.

شکل ۲- معدن نازاریت در تانزانیا

**مشابه ها و مصنوعی
 (imitations & synthetic)**

نازاریت مشابه های زیادی دارد یکی از این مشابه ها که در
 روسیه با روش پولینگ (pulling method)
 ساخته می شود و فرودشتها جواهر آن را با نام

تولید نازاریت در ابتدا کم بود اما سال ۱۹۸۰ تا ابتدای
 ۱۹۹۰ به صورت انبوه و با کیفیت جواهر در دسترس
 قرار گرفت و پس از کشف تاسیل، مشابه های نازاریت
 وارد بازار شد.
 تراش های امروزی در سال ۱۹۸۸ زیست ای بخش را
 نازاریت (fanciarite) نامید و آن را با به بازار جهانی
 معرفی کرد.
 بزرگ ترین گرومستال نازاریت در سال ۲۰۰۸ به وزن
 ۱۵۳۳۶ قیراط در معدن C-Block پیدا شده است.

گرومستال نازاریت - شکل ۳

قوام و سختی
 رنگ نازاریت آبی بخش (violetish blue) و آبی
 و ارغوانی (bluish purple) و شاید آبی شامی
 باشد. هر چه نازاریت پر رنگتر باشد قیمت آن بالاتر
 می رود. یکی از ویژگی های این سنگ داشتن ۲ رنگ
 (pleochroism) بسیار قوی است. پس در جهات
 مختلف رنگهای متفاوتی نشان می دهد. این ویژگی
 با دستگاه دو گروسکوپ (dichroscope) قابل
 مشاهده است و ۲ رنگ ارغوانی آبی و قهوه ای با زرد
 دیده می شود.

پهسازی (heat-treatment)

معمولاً رنگ نازاریت با پوش حرارت پهسازی
 (heat-treatment) و پررنگتر می شود
 و سنگهای زیمه رنگ قهوه ای (با وزنی حداقل ۳ تا
 ۱۰ قیراط) با کمک حرارت تا ۵۰۰ درجه سانتیگراد
 به سنگهای طلوع رنگ آبی و بخش تبدیل می شوند.

نحوه نگهداری و تمیز کردن نازاریت

نگهداری از نازاریت مراقبت خاصی نیاز دارد. نازاریت حساسیت
 شدیدی به افزایش ناگهانی دما و قابلیت ایجاد لوری دارد. حرارت
 ناگهانی باعث ایجاد ترک در سنگ می شود و عبور الکتریک و
 میدان مغناطیسی شدید روی این سنگ اثر می کند.

برای تمیز کردن نازاریت می توان از آب گرم و صابون استفاده
 کرد و هیچگاه از دستگاه های صوت Ultrasonic
 و Cleaners (و بهار (ultrasonic cleaners) برای تمیز
 کردن استفاده نکند.

شکل ۴- forsterite (فرسترون)

نازاریت مصنوعی می فرودشت forsterite مصنوعی است.
 forsterite مصنوعی دارای مشخصات فیزیکی متمایزی سنگ
 پرینول (peridot) است. (شکل ۴)
 نازاریت با سنگهای مثل سفالونی (Sapphir) امیتال
 (spinel) آیوایت (iolite) شیشه آمیت (Amethyst) اشتباه
 گرفته می شود که تمام این سنگها با تستهای جواهرشناسی
 قابل تشخیص هستند.